ברכות וקללות. דאם בחקותי [לח] להודיע שעל עסקי החטא באה פורענות לעולם ויחזרו בתשובה וינצלו מצרה שהן מתענין עליה: אין מפסיקין בקללות. כדמפרש מילתא שאין שניים קורין בהן אלא אחד קורא את כולן ושניים הראשונים קורין פרשת ברכות: קורין בסדרן. בענין סדר הפרשיות (ג) ותנאי פליגי בה בברייתא בגמרא [לט] היכן מתחיל בשני ובחמישי: ואין עולה להן מן החשבון. כשיגיע יום שבת יחזרו מה שקראו בשבת במנחה ובשני ובחמישי: שנאמר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל. אכולה מתני' קאי ללמוד מכאן שמצוה לקרות ביום המועד מעניני המועדות: גמ' הכי גרסינן ת"ר בפסח קורין בפרשת מועדות בו'. ברייתא שלימה היא עד ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג אלא שבעלי הגמרא אפסיקוה לפרש בכל מועד יום ביום מה תיקנו האחרונים שנהגו לעשות ב' ימים לקרות ביום שני לפי שהברייתא נשנית בארץ ישראל שאין עושין י"ט אלא יום אחד: בפסח גלגל. ביהושע (ג): ושאר כל ימות הפסח סימן מאפ"ו. "משכו וקחו לכם צאן "אם כסף תלוה את עמי "פסל לך "וידבר שבבהעלותך (ד) ויום טוב שני קורין כיום ראשון שור או כשב: ויהי בשלח פרעה. לפי שביום ז' של פסח אמרו שירה על הים: ומפטירין וידבר דוד. שהיא שירה כמותה ומדבר בה מילאת מצרים עלה עשן באפו וגו' ושלח חציו ויפיצם וגו' [מ]: עוד היום. לפי שמפלתו של סנחריב בליל פסח היה [מא]: ומפטירין בחבקוק. שמדבר בנתן תורה אלוה מתימן יבוא בנתן תורה [מב] (ה): במרכבה. ליחזקאל על שם שנגלה בסיני (ו) ברבוא רבבות אלפי שנאן [מג]: והאידנא דאיכא תרי יומי עבדינן כתרוייהו ואיפכא. דקאמרי אחרים לאינהו בתרא לתנא קמא בחדש השלישי ומפטיר במרכבה ביום הראשון קרינן להו ודקאמר תנא קמא בעצרת שבעה שבועות ומפטירין בחבקוק קרינן ביום השני ואיפכא דנתן תורה בששי בסיון [מד]: הבן יקיר לי אפרים. משום (ז) זכור אזכרנו רחם ארחמנו: מפטירין בחנה. לפי שפקידתה היתה בראש השנה [מה] ועקידת יצחק מזכירין כדי שתזכר לנו היום במשפט: כי כה אמר רם ונשא. ואמר סולו סולו שמדבר במדת התשובה הלא זה נוס אבחרהו (ישעיה מח): קורין בעריות. שמי שיש עבירות בידו יפרוש מהן לפי שהעריות עבירה מגויה שנפשו של אדם מחמדתן וילרו תוקפו [מו]: הנה יום בא לה'. דכתיב ביה לחוג את חג הסוכות: ויקהלו. על שם שחנוכת הבית היתה באותה אסיפה ובחג הסוכות: קורין בכל הבכור. אלא שמתחילין עשר תעשר לפי שיש באותה פרשה מצות וחוקים הרבה הנהוגות בחג באותו זמן שהוא זמן אסיף ועת שהעניים צריכין לאסוף מאכל לביתם ועוד יש באותה פרשה מצות מעשר עני [מז] ומצות נתון תתן ופתוח תפתח והענק תעניק לעבד עברי ושילוח חפשי והעבט תעביטנו: ויהי בכלות שלמה. על שם ביום השמיני שלח את העם: מקרא קרינן ראה אתה. שיש שם מצות שבת ורגלים וחולו [מח] של מועד דכתיב את חג המצות תשמור ומכאן למדנו איסור מלאכת חולו של מועד במסכת חגיגה (דף יח.): בעצמות היבשות. שילאו ממצרים לפני הקץ [מט]: ביום בא גוג. והיא המלחמה האמורה בזכריה בהנה יום בא לה': נרות דזכריה. רני ושמחי על שם ראיתי והנה מנורת זהב כולה וגו': נרות דשלמה. ועשה חירום [וגו'] ואת המנורות חמש מימין וגו': עד

ראש

ד"ה והאידנא וכו' אלא ביום רביעי חמישי וששי יקראו קדש: (ט) [מכת"י גמ' גבורתו של הקב"ה שם אתה מוצא כל"ל]: ויהי אחרי מות משה: כ] הגהת הב"ח אינה מובנת דהא ע"כ סימן מאפ"ו על ימי חוה"מ לחוד קאי חוץ מב' ימים של יו"ט דאל"כ ליכא אלא ה' ימים ובצר לן יומא חד ולכן פי' רש"י על נכון דיו"ט שני כראשון שור או כשב, גם מה שמחק תיבת טוב אינו מובן כלל, ונראה שמקומו במקום אחר והועתק כאן בטעות (גנזי יוסף):

תורה אור השלם

א) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: [ויקרא כג, מד] ב) כִּי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהֵי הָאֱלֹהִים וַאֲדֹנֵי הָאֲדֹנִים הָאֵל הַגָּדֹל הַגִּבֹּר וְהַנּוֹרָא אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָנִים וְלֹא יִקַּח שֹׁחַד: [דברים י, יז] ג) עֹשֶׂה מִשְׁפַּט יָתוֹם וְאַלְמָנָה וְאֹהֵב גֵּר לָתֶת לוֹ לֶחֶם וְשִׂמְלָה: [דברים י, יח] ד) כִּי כֹה אָמַר רָם וְנִשָּׂא שֹׁכֵן עַד וְקָדוֹשׁ שְׁמוֹ מָרוֹם וְקָדוֹשׁ אֶשְׁכּוֹן וְאֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ לְהַחֲיוֹת רוּחַ שְׁפָלִים וּלְהַחֲיוֹת לֵב נִדְכָּאִים: [ישעיה נז, טו] ה) שִׁירוּ לֵאלֹהִים זַמְּרוּ שְׁמוֹ סֹלּוּ לָרֹכֵב בָּעֲרָבוֹת בְּיָהּ שְׁמוֹ וְעִלְּזוּ לְפָנָיו: [תהלים סח, ה] ו) אֲבִי יְתוֹמִים וְדַיַּן אַלְמָנוֹת אֱלֹהִים בִּמְעוֹן קָדְשׁוֹ: [תהלים סח, ו]

מסורת הש"ס עם הוספות

א) עיין מסכת סופרים פי"ז ה"ז ותוס' ברכות דף יח. ד"ה למחר, **ב)** יהושע ה, **ג)** מלכים ב כג, **ד)** שמות יג, **ה)** שמואל ב כב, **ו)** דברים טו, **ז)** ישעיה י, **ח)** דברים טז, **ט)** חבקוק ב-ג, **י)** שמות יט, **יא)** יחזקאל א עיין לעיל כה. ושם בתוד"ה אין מפטירין, **יב)** ויקרא כג, **יג)** ירמיה לא, **יד)** בראשית כא, **טו)** שמואל א' א, **טז)** בראשית כב, **יז)** ויקרא טז, **יח)** ישעיה נז, **יט)** ויקרא יח, **כ)** יונה א-ד, **כא)** [ע' תוס' ר"ה לב. ד"ה מתחיל], **כב)** זכריה יד, **כג)** מלכים א' ח, **כד)** שם ט, **כה)** שם ח, **כו)** שמות לג, **כז)** יחזקאל לז, **כח)** שם לח, **כט)** זכריה ד, **ל)** מלכים א' ז, **לא)** שמות יז, **לב)** במדבר כח, **לג)** ישעיה סו, **לד)** שמואל א' כ, **לה)** ויקרא כו, **לו)** לקמן ע"ב, **לז)** עיין מכילתא בשלח פ"ג, **לח)** שמות רבה פי"ח, **לט)** ע"ז ב:, **מ)** תהלים סח יח, **מא)** שבת דף פו: עי"ש ועי' מג"א סי' תצד ומחה"ש שם, **מב)** ר"ה יא., **מג)** חגיגה דף יא:, **מד)** סנהדרין דף סב:, **מה)** בעמוד זה, **מו)** עי' תענית כו:, **מז)** ועיין חכמת שלמה בסימן תרכב ס"ב, **מח)** יהושע א א, **מט)** לעיל דף ל., **נ)** עיין לעיל דף כט:, **נא)** [ע' רש"א].

הגהות הב"ח

(**א**) גמ' אמר רב הונא אמר רב ראש חדש: (**ב**) רש"י ד"ה קורין כסדרן. בענין סדר הפרשיות ואין עולה להן מן החשבון וכו' ובשני ובחמישי ותנאי פליגי בה וכו' ובחמישי הס"ד ואח"כ מה"ד שנאמר: (**ג**) ד"ה בפסח גלגל ביהושע בעת ההיא הס"ד: (**ד**) ד"ה ושאר כל ימות הפסח וכו' שבבהעלותך וביום שני קורין משכו וביום ראשון שור אל כל"ל ותיבת טוב נמחק]: (**ה**) ד"ה ומפטירין בחבקוק וכו' בנתן תורה משתעי הס"ד: (**ו**) ד"ה במרכבה וכו' שנגלה בסיני ברכב רבותים אלפי שנאן: (**ז**) ד"ה הבן יקיר לי אפרים משום דכתיב ביה זכור וכו' ארחמנו דקמיירי בזכרונות הס"ד ואח"כ מה"ד ומפטירין וכו' בראש השנה הס"ד ואח"כ מה"ד והאלהים נסה את אברהם. ועקידת יצחק מזכירין כדי שיזכור לנו עקידתו היום במשפט: (**ח**) תוס' ד"ה והאידנא וכו' אלא ביום רביעי חמישי וששי יקראו קדש: (**ט**) [מכת"י גמ' גבורתו של הקב"ה שם אתה מוצא כל"ל]:

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פי"ג מהל' תפלה הלכה ח טוש"ע א"ח סי' תפח ס"ג:
סז ב מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תל סעיף א:
סח ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
סט ד מיי' שם הל' ט טוש"ע א"ח סי' תלד סעיף א ב:
ע ה מיי' שם הלכ' י טוש"ע א"ח סי' תקפד סעי' ב וסי' תרא סעי' א:
עא ו מיי' שם הל' יא טוש"ע א"ח סי' תרכא סעיף א:
עב ז מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרכב סעיף ב:
עג ח מיי' שם הלכה יב טוש"ע א"ח סי' תרנט:
עד ט י מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרכב סעיף ג:
עה כ מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרסג סעיף א:
עו ל מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרסח סעיף ב:
עז מ מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תרסט סעיף א:
עח נ מיי' שם הלכה טז טוש"ע א"ח סי' תל סעי' ה וסי' תרסג סעיף ג:
עט ס ע מיי' שם הל' יז טוש"ע א"ח סי' תרפד סעי' א:
פ פ מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תלג סעי' ד:
פא צ מיי' שם הל' ד טוש"ע א"ח סי' תכג סעי' ב:
פב ק מיי' שם טוש"ע א"ח סי' תכה סעיף א:
פג ר מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:

רבינו חננאל

אסיקנא והאידנא נהוג עלמא משך. תורא. קדש. בכספא. פסל. מדברא. שלח. בוכרא. וקורין ומפטירין כאשר כתוב בגמרא. ופשוטה היא

ליקוטי רש"י

ואדוני האדונים. לא יוכל שום אדון להגיל אמכס מידו [דברים י, יז]. וכתיב בתריה עושה משפט יתום ואלמנה. הרי גבורה ואגל גבורתו אתה מוצא עצומתו [שם, יח].

הגהות וציונים

א] בכת"י ובמשניות **ובשבת**: **ב]** בכת"י נוסף **שבתורת כהנים**: **ג]** בכת"י נוסף **עבדינן**: **ד]** בכת"י **ולמחר קורין**: **ה]** בכת"י **גדולתו**. (וכמו שהוא בסדר ויתן לך למוצ"ש), ועיין מהרש"א: **ו]** [עי' בהר"ן דף רסח ע"א שהעתיק קורין **מצות וחוקים וכל הבכור** ומפטירין וכו' והיא גירסא נכונה] (גליון): **ז]** בכת"י הגירסא **ובשבת מפטירין** בנורות: **ח]** בר"ן איתא מעשר **שני**: **ט]** ברש"י שברי"ף **ורמז חולו** של מועד: **י]** עי' הגי' ברי"ף וברא"ש וכ"ה בכמה כת"י דגרסי' בגמ' וי"א

בני העיר פרק רביעי מגילה לא.

והאידנא נהוג עלמא למקרי משך תורא וכו'. אומר ר"י דזה הסדר לא יתנה רק כשחל פסח ביום חמישי שא' ב' קורין משך תורא וביום שלישי שהוא שבת של חול המועד קורין ראה אתה אומר אלי ובכללה הוי פסל לך כדאמרינן לקמן [מה] דשבת של חול המועד בין בניסן בין בתשרי קורין ראה אתה אומר אלי וביום ד' וחמישי ושני של פסח שהוא אב"ג דשבת לא יקראו פסל לך בחמישי של פסח כמו שרגילין בשאר שניים אלא ביום (מ) ארבע וחמישי וששי יקראו קדש בכספא במדברא:

במנחה קורין בעריות. לפי שהנשים מקושטות בשביל כבוד היום [מו] לפיכך צריך להזכירם שלא יכשלו בהן ובמדרש יש שלכך קורין בעריות לפי שישראל עושין רמז להקב"ה שכשם שהזהיר אותם שלא לגלות ערוה כך לא תגלה ערותם בעונותם [מז]:

למחר קרינן וזאת הברכה ומפטירין ויעמוד שלמה. ויש מקומות שנהגו להפטיר ביהי אחרי מות משה [מח] ושיבוש הוא שהרי הס"ס אין אומר כן [ב] ויש אומרים שרב האי גאון תקן לומר ויהי אחרי מות משה אבל אינן יודעין הסברא אמאי שנה סדר הס"ס:

מפטיר ויאמר לו יהונתן מחר חדש. קשיא אמאי אין עושין כן כשחל ר"ח אדר וראש חדש ניסן באחד בשבת ואמאי מפטירין ביהוידע ובראשון באחד לחדש [מט] וי"ל משום דהפטרה דיהוידע מדברת בשקליס [נ] ומזכרת שראש חדש אדר יהיה באותו שבוע [נא]:

ראש

(**ט**) אתה מוצא ענוותנותו דבר זה כתוב בתורה [נב] ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים כתוב בתורה [ב] כי ה' אלהיכם הוא אלהי האלהים ואדוני האדונים וכתיב בתריה [ג] עושה משפט יתום ואלמנה שנוי בנביאים [ד] כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש וגו' וכתיב בתריה ואת דכא ושפל רוח משולש בכתובים דכתיב [ה] סולו לרוכב בערבות ביה שמו וכתיב בתריה [ו] אבי יתומים ודיין אלמנות [ח] יו"ט הראשון של חג קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים ומפטירין [יב] הנה יום בא לה' והאידנא דאיכא תרי יומי [יג] למחר מיקרא ה"נ קרינן אפטורי מאי מפטירין [יד] ויקהלו אל המלך שלמה [טו] ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות החג [טז] יו"ט האחרון קורין כל הבכור מצות וחוקים [יז] ובכור ומפטירין [יח] ויהי בכלות שלמה [יט] למחר קורין וזאת הברכה ומפטירין [כא] ויעמד שלמה אמר רב הונא אמר רב [כב] שבת שחל להיות בחולו של מועד בין בפסח בין בסוכות מקרא קרינן [כג] ראה אתה אפטורי בפסח [כד] העצמות היבשות ובסוכות [כה] ביום בא גוג [כו] בחנוכה בנשיאים ומפטירין [כז] בנרות דזכריה [כח] ואי מיקלעי שתי שבתות קמייתא בנרות דזכריה בתרייתא [כט] בנרות שלמה [ל] בפורים [לא] ויבא עמלק [לב] בראשי חדשים [לג] ובראשי חדשיכם [לד] ראש חדש שחל להיות בשבת מפטירין [לה] והיה מדי חדש בחדשו [לו] חל להיות באחד בשבת מאתמול מפטירין [לז] ויאמר לו יהונתן מחר חדש. אמר רב הונא (**ח**)

ראש חדש אב שחל להיות בשבת מפטירין חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי וגו'. ואין אנו עושין כן אלא מפטיר בירמיה (ג) שמעו[מ] דבר ה' ובשבת שלפני ט"ב חזון ישעיהו והטעם לפי שאנו נוהגין על פי הפסיקתא לומר ג' דפורענותא קודם תשעה באב ואלו הן דברי ירמיה שמעו דבר ה' חזון ישעיהו ובתר תשעה באב שב דנחמתא ותרתי דתיובתא ואלו הן נחמו נחמו ותאמר ציון עניה סוערה לבדה אנכי אנכי רני עקרה קומי אורי שוש אשיש דרשו שובה ולפיכך מקדימין עניה סוערה קודם רני עקרה דדרך הנחמות להיות הולכות ומשובחות יותר וסדר זה מתחיל בפנחס וסיומיך דש"א נו"ע אר"ק שד"ש ולעולם שוש אשיש באתם נגבים דהיינו שבת שלפני ר"ה לפי שהוא סוף הנחמות ודרשו בגוש גדליה ושובה בשבת שלפני יום הכפורים וכשיש שבת בין יום הכפורים לסוכות אז הוי דרשו בשבת שלפני יום הכפורים משום דכתיב בה דרשו ה' בהמצאו והיינו בימי תשובה[נ] ושובה בין כפור לסוכות דכתיב בה[נ] ונתתי לך יורה ומלקוש וכן [נ] וה' נתן קולו לפני חילו דמיסתעי במיס[ס] ושייך שפיר לפני סוכות וזה המנהג לא ישתנה לעולם ע"פ הפסיקתא וכן פירש ר"ת ולא כדברי רב האובל ההופך ומבלבל[נ] לומר שובה קודם כפור ושוש אשיש בין כפור לסוכות דאין להפסיק בין השש נחמות לשביעית אלא כדברי רבינו תם עם ישרים נחתם שוש אשיש בראשיתו ושובה באחריתו והא[ס] שאין אנו מפטירין חזון בשבת שחל בו ר"ח אב משום דקיימא לן[מ] דאין אבילות חל אלא בשבוע שחל ט"ב להיות בתוכה ורב דאמר[ס] דמפטיר חזון סבר דהאבלות חל מיד שנכנס ר"ח ואין הלכה כן וכן פירש הר"ר אליעזר ממיץ ולכך אנו מפטירין שמעו וכן אנו נוהגין ע"פ מסכת סופרים[נ] שאנו קורין ויחל בתעניות ובמתניתין אמרינן שקורין ברכות וקללות[ס]:

אין מפסיקין בקללות. וקורין אחד משום דכתיב מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו א"ר אחא אל תעש התוכחה קוצים קוצים וא"ר יהושע דסכנין אני אמרתי עמו אנכי בצרה[ע] ואם כן אין דין שיברכוני בני על הצרות שלהם אלא יקרא אחד הכל ויתחיל (פ) בדבר אחר ויסיים בדבר אחר ואז יוכל לברך תחילה וסוף:

מתחיל בפסוק שלפניהם. לאו דוקא פסוק דהא יש פרשה ואין מתחילין ומסיירין בפחות משלשה פסוקים[פ]: **משה** מעצמו אמרם. וברוח הקדש:

קללות שבת"כ קודם עצרת ושבמשנה תורה קודם ראש השנה. שאלו בבית המדרש של רבינו נסים למה מחלקים פרשת נצבים וילך לשנים כשיש ב' שבתות בין ר"ה לסוכות בלא יום"כ ואין מחלקין מטות ומסעי שארוכות יותר והשיב לפי שבאתם נצבים יש קללות שקלל ישראל ורוצה לסיימם קודם ר"ה וקשה שאנו לא מחשבינן הקללות שקלל משה ישראל[צ] כדמשמע בפרק המוכר את הספינה (ב"ב דף פח: ושם) א"ר לוי בא ורואה שלא כמדת הקב"ה מדת ב"ו הקב"ה בירך ישראל בכ"ב וקללן בשמנה ומשה ברכם בשמנה וקללם בעשרים ושתים וחשיב מואס לא תשמעו[מ][ק] עד ואין קונה משמע בהדיא שעד אין קונה הוי מן הקללות ולא יותר ועוד קשיא לפי סברתו אמאי אין קורין האזינו קודם ר"ה שהרי גם שם יש קללות מזי רעב ולחומי רשף[ר] לכך נראה לי הטעם שאנו מחלקים אותן לפי שאנו רוצים להפסיק ולקרות שבת אחת קודם ר"ה בפרשה שלא תהא מדברת בקללות כלל שלא להסמיך הקללות לר"ה ומטעם זה אנו קורין במדבר סיני קודם עצרת כדי שלא להסמיך הקללות שבבחוקותי לעצרת: ילמדנו של פרשת יתרו[ש] אין אדם רשאי לקרות בתורה עד שיסדיר הפרשה ג' פעמים שנאמר (איוב כח) אז ראה ויספרה (ג) חקרה והכינה ואחרי כן ויאמר לאדם ואסור[ת] לסמוך על הבימה דמה נתינתה מעומד אף קריאתה מעומד:

הלוחות

הגהות וציונים

מ) בכת"י נוסף קרינן: נ) בכמה כת"י נוסף ואל תקוץ בתוכחתו, ועיין רש"י ותוס': ס) [במס' סופרים פי"ב איתא בזה הלשון אמר ר' לוי אמר הקב"ה אינו דין שיהיו בני מתקללין ואני מתברך] (גליון), ועי"ש עוד: ע) בכת"י נוסף קודם ר"ה: פ) בכת"י נוסף קודם עצרת: צ) בנוסח התוספתא נוסף בית המקדש, ועיין ליקוטי רש"י: ק) ברש"י שברי"ף נוסף כאן דיבור אין אומרים ברכה על הפורענות. כגון הכא שאילו היה פוסק הקללות נמצא כשהוא מברך בתורה ברכה שלאחריה מברך על הפורענות ואין מברכין על הפורענות ואע"ג דאמרינן חייב אדם לברך על הרעה ה"מ ברעות המתרגשות דלא אפשר ליה למעבד אי לאו דבריך אבל הכא אפשר למיקרי כולהון כסדרן: ר) ברש"י שברי"ף נוסף אומר כך: ש) צ"ל בין כפור לסוכות וכן וה' נתן כו' דמשתעי במים דכתיב בה יורה ומלקוש ושייך שפיר כו' (גליון): ת) מהרש"א הגיה וי"א שאין (גליון): א) עי' מהרש"א ובהג' הב"ח לעיל ע"א אות א: ב) נראה דיש להוסיף שבאתם נצבים (ועי' הנוסח בראב"ש): ג) עי' מהרש"א אם לא תשמע (רש"ש):

ד) [במדבר יד, יא] עַד מָתַי לָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים עָלַי אֶת תְּלֻנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים עָלַי שָׁמָעְתִּי: **ה) [במדבר יד, כז]** כִּי תוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל וַעֲשִׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוֹ: **ו) [דברים ד, כה]** אָסֹף אַסִּיפֵם נְאֻם יְיָ אֵין עֲנָבִים בַּגֶּפֶן וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה וְהֶעָלֶה נָבֵל וָאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם: **ז) [ירמיה ח, יג]** כֹּה אָמַר יְיָ אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי: **ח) [ירמיה לג, כה]** כֹּה אָמַר יְיָ אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי: **ט) [בראשית טו, ח]** וַיֹּאמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה: **י) [בראשית טו, ט]** וַיֹּאמֶר אֵלָיו קְחָה לִי עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ וְתֹר וְגוֹזָל: **כ) [בראשית טו, ט]** מוּסַר יְיָ בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ: **ל) [משלי ג, יא]** אֱמֹר אֶל רְחַבְעָם בֶּן שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶל כָּל בֵּית יְהוּדָה וּבִנְיָמִין וְיֶתֶר הָעָם לֵאמֹר: **[מלכים א' יב, כג]**

מ) [שבת דף קמה:], **נ) תענית ד' כז: ע"ש**, **ס) ר"ה דף טז.**, **ע) גדרים מ.** [מוספתא ע"ז פ"ח], **פ) ד"ח זוטא פ"ז, ו)** [תוס' פ"ג מס' סופרים פ"י הלכה ד], **צ)** [עי' תוספות מנחות ל: ד"ה ולימא], **ק)** [ע' תוס' פסחים מ: ד"ה אבל וכו' וקל"ע וע' תרומת הדשן סי' יט] ועיין ביאור הגר"א סימן תכה ס"א ד"ה וי"א השמים, **ר)** ר"ה יח., **ש)** יואל ב כג "וידד לכם גשם מורה ומלקוש", **ת)** יואל ב יא, **א)** עי' מרדכי סוף תתלא, **ב)** [תענית דף כט:], **ג)** [פרק י"ז ה"ז], **ד)** [תוספתא ע"ז פ"ח], **ה)** ד"ח זוטא פ"ז, **ו)** [תוס' פ"ג מס' סופרים פ"י הלכה ד], **ז)** [עי' תוספות מנחות ל: ד"ה ולימא], **ח)** [ע' תוס' פסחים מ: ד"ה אבל וכו' וקל"ע וע' תרומת הדשן סי' יט] ועיין ביאור הגר"א סימן תכה ס"א ד"ה וי"א השמים, **ט)** ר"ה יח., **י)** יואל ב כג "וידד לכם גשם מורה ומלקוש", **כ)** יואל ב יא, **ל)** עי' מרדכי סוף תתלא, **מ)** [תענית דף כט:], **נ)** [פרק י"ז ה"ז], **ס)** [וע"ע תוס' ברכות יח. ד"ה למחר ותוס' פסחים מ: ד"ה אבל], **ע)** תהלים צא טו, **פ)** לעיל דף כב., **צ)** דברים כח טו-סח, **ק)** דברים לב כד, **ר)** תנחומא יתרו סימן טו, **ש)** ירושלמי דמכילתין ריש פרק ד.

(פ) תוס' ד"ה אין מפסיקין וכו' ויתחיל בברכה ויסיים בברכה ואז יוכל: **(צ) ד"ה משה** וכו' ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם:

ליקוטי רש"י

אלמלא מעמדות. עיסקי קרבנות שישראל עושין הן היו כליס בחטאן ומשהן כלין שמים וארץ העומדים בזכותן אין מתקיימין כו' [תענית כז:]. **אם לא בריתי.** שלא יומם ולילה דהיינו תלמוד תורה שכתוב בו (יהושע א) והגית בו יומם ולילה [פסחים סח:]. אם לא בריתי שכתבתי שתהא נוהגת יומם ולילה והיינו תורה דכתיב (יהושע א) והגית בו יומם ולילה וכתיב (דברים כט) אלה דברי הברית [ע"ז ג.]. ורבותינו דרשוהו לענין ברית התורה ללמוד מכאן שבשביל התורה נברא שמים וארץ אך אין המדרש מיושב על סדר המקראות [ירמיה לג, כה]. **במה אדע.** לא שאל לו אות אלא אמר לפניו הודיעני באיזה זכות יתקיימו בה [בראשית טו, ו]. **כדור המבול.** כלומר דור המבול שמאחר שהן כלין אין העולם מתקיים והואיל שעל עיסקי קרבן העולם עומד לכך קורין אנשי מעמד בעריכן במעשה בראשית [תענית שם]. **אם יאמרו לך זקנים סתור. ואל תבנה. וילדים בנה.** בית המקדש. **וסימן לדבר רחבעם.** דכתיב (מ"א יב) ויעזוב את עצת הזקנים וגו' ונחרב בית המקדש על אותה עצה והמורה לא פירש בבית המקדש ואיכא בריתא דקתני בהדיא בבית המקדש [נדרים מ.]. **ולימא הלכה כרבי יהודה.** למה חזרו להזכיר את הדברים ולפרשן [גיטין כח.].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה אין מפסיקין וכו' ויתחיל בברכה ויסיים בברכה ואז יוכל: **(ב) ד"ה משה** וכו' ראה ויספרה הכינה וגם חקרה ויאמר לאדם:

עין משפט נר מצוה

פד א מיי' פי"ג מהל' תפלה הלכה ד טוש"ע א"ח סימן תכה סעיף א בהג"ה:
פה ב מיי' שם הלכה יח טוש"ע א"ח סימן תקנט סעיף ד בהג"ה:
פו ג מיי' פ"ו מהלכות כלי המקדש הלכ' ו:
פז ד מיי' פי"ג מהל' תפלה הלכה יח טוא"ח סימן תקעט:
פח ה ו מיי' שם הל' ז טוש"ע א"ח סימן תכח סעיף ו:
פט ז מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעי' ד:
צ ח מיי' שם הלכה ג סמג עשין יט טוא"ח סימן רלג:

רבינו חננאל

אין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן שנאמר אל תקוץ בתוכחתו (מ) מ"ט שאין מפסיקין. שאין אומרים ברכה על הפורענות. היכי עבדינן תנא כשמתחיל מתחיל בפסוק שלפניהם וכשמסיים מסיים בפסוק שלאחריהם. **ואמר אביי** לא שנו אלא בקללות שבתורת כהנים והן אם בחקותי תלכו שנא' בלשון רבים ומשה רבינו מפני הגבורה אמרן אבל שבמשנה תורה פוסק מ"ט דבלשון יחיד אמורות ומשה מפי עצמו אמרן להיכתב. **וכן אמר רב הונא ללוי בר בוטא** דהוה מגמגם וקורא בארורי דמשנה תורה. א"ל אכנפשך קללות שבמשנה תורה פוסק. **ר' שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל** להיות קורין קללות שבתורת כהנים קודם עצרת שהיא ר"ה לדין האילנות דתנן בד' פרקים העולם נידון ובעצרת על פירות האילן. וקללות שבמשנה תורה קודם ר"ה כדי שתכלה שנה וקללותיה. **תניא** אם יאמרו לך זקנים סתור וילדים בנה כו'. **בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין כסדרן כו'.** אמר שמואל מקום שמפסיקין בשבת שחרית

חשק שלמה על רבינו חננאל

(מ) גרלה דל"ל ר"ל אומר אין מפסיקין משום שאין אומריס וכו':

תורה אור השלם

א) חָדְשֵׁיכֶם וּמוֹעֲדֵיכֶם שָׂנְאָה נַפְשִׁי הָיוּ עָלַי לָטֹרַח נִלְאֵיתִי נְשֹׂא: [ישעיה א, יד]
ב) אֵיכָה הָיְתָה לְזוֹנָה קִרְיָה נֶאֱמָנָה מְלֵאתִי מִשְׁפָּט צֶדֶק יָלִין בָּהּ וְעַתָּה מְרַצְּחִים: [ישעיה א, כא]
ג) וְאִם לֹא תִשְׁמְעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֵת כָּל הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה: [ויקרא כו, יד]
ד) וַיֹּאמֶר יְיָ אֶל מֹשֶׁה עַד אָנָה יְנַאֲצֻנִי הָעָם הַזֶּה וְעַד אָנָה לֹא יַאֲמִינוּ בִי בְּכֹל הָאֹתוֹת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ: [במדבר יד, יא]
ה) עַד מָתַי לָעֵדָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים עָלַי אֶת תְּלֻנּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הֵמָּה מַלִּינִים עָלַי שָׁמָעְתִּי: [במדבר יד, כז]
ו) כִּי תוֹלִיד בָּנִים וּבְנֵי בָנִים וְנוֹשַׁנְתֶּם בָּאָרֶץ וְהִשְׁחַתֶּם וַעֲשִׂיתֶם פֶּסֶל תְּמוּנַת כֹּל וַעֲשִׂיתֶם הָרַע בְּעֵינֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְהַכְעִיסוֹ: [דברים ד, כה]
ז) אָסֹף אֲסִיפֵם נְאֻם יְיָ אֵין עֲנָבִים בַּגֶּפֶן וְאֵין תְּאֵנִים בַּתְּאֵנָה וְהֶעָלֶה נָבֵל וָאֶתֵּן לָהֶם יַעַבְרוּם: [ירמיה ח, יג]
ח) כֹּה אָמַר יְיָ אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וָלַיְלָה חֻקּוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׂמְתִּי: [ירמיה לג, כה]
ט) וַיֹּאמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים בַּמָּה אֵדַע כִּי אִירָשֶׁנָּה: [בראשית טו, ח]
י) וַיֹּאמֶר אֵלָיו קְחָה לִי עֶגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת וְעֵז מְשֻׁלֶּשֶׁת וְאַיִל מְשֻׁלָּשׁ וְתֹר וְגוֹזָל: [בראשית טו, ט]
כ) מוּסַר יְיָ בְּנִי אַל תִּמְאָס וְאַל תָּקֹץ בְּתוֹכַחְתּוֹ: [משלי ג, יא]
ל) אֱמֹר אֶל רְחַבְעָם בֶּן שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה וְאֶל כָּל בֵּית יְהוּדָה וּבִנְיָמִין וְיֶתֶר הָעָם לֵאמֹר: [מלכים א' יב, כג]

מסורת הש"ס עם הוספות

משום דאפכי להו. דרבי מאיר לדרבי יהודה ודרבי יהודה לדרבי מאיר: **איכא למיטעי.** ואומר תרגוס כתוב בתורה ואתו למיכתב תרגוס בתורה: **אבל ברכות.** הכל יודעין שאין ברכות כתובין בתורה: **הלוחות.** לא ידעתי מה הן ויש מפרשין הן העשרון לספרים שלנו שאינן עשרון בגיליון: **בימה.** שהיו עושין למלך בפרשת המלך כדאמרינן במסכת סוטה (דף מא.): **יעמידנו על התפר.** כנגד התפר ששם ראוי להדקו יפה: **הגולל ספר תורה.** מעניין לענין והוא יחיד וספר תורה מונח לו על דרכיו: **גוללו מבחוץ.** העמוד שהוא תולה לו גוללו ויגול מצד חוץ לצד פנים שאם יאחוז עמוד הפנימי ויגול לצד החוץ יתפשט המיצון ויפול לארץ: **וכשהוא מהדקו.** כשגמר מלגלול ובא להדקו יאחוז בפנימי ויהדק על המיצון כדי שלא יכסה הכתב בזרועותיו שמצוה להראות את [הכתב אל] העם כשמהדקו במסכת סופרים[כ]: **עשרה שקראו.** שנאספו וקראו הג׳ או הז׳ כאוק היום ולפי שאין קורין בתורה פחות מעשרה[ל] נקט י׳ שקראו בתורה: **משתמשין בבת קול.** אם בלבו להתחיל דבר ושמע קול או הין או לאו הולך אחריו ואין כאן משוס ניחוש: **קל גברא במתא.** קול שאינו מצוי הוא ובא קול באה אליו: **והוא דאמר הין הין או לאו לאו.** שנכפל ב׳ פעמים: **נעימה.** כגון טעמי המקראות: **ערום.** בלא מטפחת[מ] סביב ספר תורה: **ואל יגלול ספר תורה.** בתוך המטפחת: **וידבר משה את מועדי ה׳ אל בני ישראל משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת.** למה הולרך לכתוב כאן וידבר משה וכי כל המצות כולן לא אמרן משה לישראל מהו וידבר משה את מועדי ה׳ אל בני ישראל מלמד שהיה מדבר עמהן הלכות כל מועד ומועד בזמנן להודיע[ז] חוקי האלהים ותורותיו[מ] וקבלו וקיימו שכר המצות עליהם ועל בניהם בזה ובבא:

הדרן עלך בני העיר
וסליקא לה מסכת מגילה

הלוחות ספר תורה שלמעלה ושלמטה ושל בין דף לדף וקשיא דהא פרק כל כתבי (שבת דף קנז.) תנן בהדיא דמטמאין את הידים ויש לומר דהתם ר״ל כל זמן שהן מחוברין בספר תורה והכא מיירי היכא דגייז ואכתי קשה שהרי התם מיבעיא לן היכא דגייז אי יש בהן קדושה אי לאו ואמאי לא פשיט ליה מהכא: **גוללו** מבחוץ וכשהוא מהדקו מבפנים. פר״ת דקאי אקשר מטפחת כשקושר מטפחת סביב הס״ת יהא הקשר מבפנים כלפי הכתב שאם יהיה מאחריו כשיפתח הספר תורה יהיה צריך להופכו על הכתב להתיר הקשר ואין זה דרך כבוד[ט]. נהגו לומר כשמוציאין ספר תורה הני פסוקי דרחמי תורת[מ] ה׳ תמימה עדות ה׳ נאמנה פקודי ה׳ ישרים מצות ה׳ ברה לפי שמתן שכרם בגדם ואחר כך אומר גדלו[ע] שיש בו שם תיבות כנגד שמה לעדים של נושאי הארון (שמואל ב ו) (א) ומ׳ תיבות יש בתורת ה׳ תמימה כנגד המ׳ יום שבהם ניתנה התורה ואח״כ פותחו למקום שירצה לקרות בו וקורא כהן (ב) ולכתחילה הוא גוללו וסותמו קודם שיברך כדי שלא יאמרו ההמון שהברכות כתובות בו אבל בדיעבד אין לחוש שהרי לא שכיחי עמי הארץ כל כך עתה אבל לאחר שקרא בו ודאי צריך לגוללו[פ] קודם שיברך כר׳[ע] יהודה:

גדול שבכולן גולל. לפי שהוא כבודו וגם לפי שהוא גדול שבכולן כדיי הוא ליטול שכר כנגד כולם כדאמר רבי יהושע:

מנין שמשתמשין בבת קול. בירושלמי (שבת פרק במה אשה[ל]) תני כתיב לא תנחשו ולא תעוננו[ק] ואף ע״פ שאין ניחוש יש סימן:

והשונה בלא זמרה. שהיו רגילין לשנות המשניות בזמרה לפי שהיו שונין אותן על פה וע״י כך היו מזכירים יותר:

בלא אותה מצוה. י״מ מצות אחיזה וקשה מאי רבותא פשיטא שאין לו שכר כיון שלא עשה המצוה כהוגן לכך פירש ריב״א בלא אותה מצוה שעשה באותה שעה שאם אחז ספר תורה ערום וקרא בו אין לו שכר מן הקריאה וכן אחזו לגוללו או להגיהו אבל אחזו במטפחת אורך ימים בימינה בשמאלה עושר וכבוד:

הדרן עלך בני העיר
וסליקא לה מסכת מגילה

[מ] **משום** [מ] **דאפכי להו** ת״ר[נ] פותח ורואה גולל ומברך וחוזר ופותח וקורא דברי רבי מאיר רבי יהודה אומר [א] פותח ורואה ומברך וקורא[ב] מאי טעמא דרבי מאיר כדעולא דאמר עולא מפני מה אמרו [ב] הקורא בתורה לא יסייע למתורגמן כדי שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה הכא נמי כדי שלא יאמרו ברכות כתובין בתורה ורבי יהודה תרגום איכא למיטעי ברכות ליכא למיטעי אמר רבי זירא אמר רב מתנה הלכה פותח ורואה ומברך וקורא [ג] ולימא הלכה כר׳ יהודה [ד] משום[מ] דאפכי להו אמר[ג] ר׳ זירא אמר רב מתנה [ג] הלוחות והבימות אין בהן משום קדושה[ד]. [ד] אמר ר׳ שפטיה אמר ר׳ יוחנן [ה] הגולל ספר תורה צריך שיעמידנו על התפר ואמר ר׳ שפטיה א״ר יוחנן [ו] הגולל ספר תורה גוללו מבחוץ ואין גוללו מבפנים [ז] וכשהוא מהדקו מהדקו מבפנים ואינו מהדקו מבחוץ ואמר ר׳ שפטיה א״ר יוחנן עשרה שקראו בתורה [ח] הגדול שבהם גולל ספר תורה [ט] הגוללו נוטל שכר כולן[פ] דאמר ר׳ יהושע בן לוי עשרה שקראו בתורה הגולל ספר תורה קיבל שכר כולן [י] שכר כולן סלקא דעתך אלא אימא קיבל שכר כנגד כולן ואמר ר׳ שפטיה אמר ר׳ יוחנן [יא] מנין שמשתמשין [יב] בבת קול שנאמר [יג] ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר והני מילי דשמע קל גברא במתא וקל איתתא בדברא[יד] והוא דאמר הין הין והוא דאמר לאו לאו ואמר ר׳ שפטיה אמר ר׳ יוחנן כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר [טו] וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים וגו׳ מתקיף לה אביי משום דלא ידע לבסומי קלא [טז] משפטים לא יחיו בהם קרית ביה אלא כדרב משרשיא דאמר שני תלמידי חכמים היושבים בעיר אחת ואין נוחין זה את זה בהלכה עליהם הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם[מ] [יז] אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן [יח] כל האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום ערום סלקא דעתך אלא אימא נקבר ערום בלא מצות בלא מצות סלקא דעתך אלא אמר אביי נקבר ערום בלא אותה מצוה אמר רבי ינאי בריה דרבי ינאי סבא משמיה דרבי ינאי רבה ׳מוטב תיגלל המטפחת ואל יגלל ספר תורה: [יט] וידבר משה את מועדי ה׳ אל בני ישראל מצותן שיהיו קורין אותן כל אחד ואחד בזמנו: ת״ר [כ] משה תיקן להם לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו של יום הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג:

הדרן עלך בני העיר וסליקא לה מסכת מגילה

חשק שלמה על רבינו חננאל מ) עי׳ תוס׳ כאן ד״ה הלוחות מה שהקשו על פירוש הערוך שהוא כפירוש רבינו ואמנם לפי מש״כ רבינו דמיירי אם כלה הכתב ונגנז מ״מ וכעין זה מיקר הס״ם בשבת קטז גלה שאני ע״מ היטב. ב) אולי ל״ל הכרך המיצון יגלול על הכרך הפנימי שאם יגלול מן הפנימי על המיצון יפול המיצון וכו׳ וכ״ע בזה. ג) ל״ל עליו הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים:

סליקא מסכת מגילה, שבח לרב עלילה, ברכה ותהלה, תפארת וצהלה, ירום קרנו למעלה:

מסורת הש״ס עם הוספות

מ) [גיטין כח. מנחות ל: ועי׳ קידושין נט:], **נ)** עיין מסכת סופרים פי״ג ה״ח, **ג)** [ע׳ תוס׳ מנחות ל: ד״ה ולימא], **ד)** [מ״ס פ״ג ה״י], **ה)** [ברכות דף מז:], **ו)** [פירושו עי׳ תוספות סנהדרין יא. ד״ה בת קול], **ז)** עי׳ רש״ש, **ח)** וע״ע תענית דף ח. וסוטה מט., **ט)** שבת יד. ע״ש [מסכת סופרים פ״ג הל׳ טז], **י)** לעיל ד. תוספתא פ״ג ה״ב ע״ש, **כ)** [פרק ג ה״י ופי״ד הי״ד], **ל)** לעיל דף כג:, **מ)** [ערך במות], **נ)** עיין בפרישה סימן קמז סק״ב ביאור דבריהם, **ס)** תהלים יט ח-ט, **ע)** שם לד ד, **פ)** [כ״ה במס׳ סופרים פרק י״ג ה״מ], **צ)** ריש ה״ט, **ק)** ויקרא יט כו, **ר)** תהלים יח לא-לב.

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה גוללו וכו׳ וארבעים תיבות יש בתורת. נ״ב פי׳ בתורת ה׳ תמימה עד מצות ה׳ ברה יש כ׳ תיבות ובפסוק ר) האל תמים דרכו עד זולתי אלהינו יש ג״כ כ׳ תיבות: **(ב)** בא״ד ולכתחלה הוא גוללו. נ״ב אע״ג דהלכה כר׳ יהודה שאינו מחוייב לגוללו [קודם הברכה היינו] דלא עביד איסור להניח [את הספר] פתוח ולברך אבל אם סותמו ומברך עדיף טפי הלכך לכתחלה כו׳:

תורה אור השלם

א) וְאָזְנֶיךָ תִּשְׁמַעְנָה דָּבָר מֵאַחֲרֶיךָ לֵּאמֹר זֶה הַדֶּרֶךְ לְכוּ בוֹ כִּי תַאֲמִינוּ וְכִי תַשְׂמְאִילוּ: [ישעיה ל, כא]

ב) וְגַם אֲנִי נָתַתִּי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמִשְׁפָּטִים לֹא יִחְיוּ בָּהֶם: [יחזקאל כ, כה]

ג) וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מֹעֲדֵי יְיָ אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: [ויקרא כג, מד]

הגהות וציונים

מ) בכת״י נוסף **דאיכא**: **נ)** בכת״י נוסף **וגולל ומברך**. ועי׳ תוס׳ סוד״ה גוללו וברמב״ם ה״ה ובכס״מ שם (דק״ס): **ג)** פשוט שצ״ל **ואמר** (רש״ש), וכ״ה בכל הכת״י: **ד)** [גי׳ הרא״ש **קדושת ארון ויש בהן קדושת בהכ״נ**] (גליון), וכ״ה בירושלמי פ״ג ה״א, ועיין ריטב״א: **ה)** ״הגוללו נוטל שכר כולן״ ליתא בכת״י וראשונים (וקאי ״דאריב״ל״ אגדול גולל כמבואר בתוס׳): **ו)** בכת״י וברש״י שברי״ף כאן הס״ד, ומה״ד **תגלל המטפחת**. סביב ס״ת: **ז)** צ״ל **להודיען** (באה״מ): **מ)** אולי יש להוסיף כאן התיבות **ושכר המצות** (במקום להלן): **ט)** [יש מגיהין שצ״ל **אפילו לר׳ יהודה**. עיין בקיקיון דיונה] (גליון), ועי׳ לעיל אות ב ובמהרש״א: **י)** בכת״י ליתא **כולן**: **יא)** בכת״י נוסף **מנין שמשתמשין בבת קול**: **יב)** בכת״י נוסף **ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר**: **יג)** בכת״י נוסף **ואמר** (רש״ש), וכ״ה בכל הכת״י: **יד)** [גי׳ הרא״ש **ויש בהן קדושת בהכ״נ**] (גליון), וכ״ה בירושלמי פ״ג ה״א, ועיין ריטב״א: **טו)** ״הגוללו נוטל שכר כולן״ ליתא בכת״י וברש״י שברי״ף כאן הס״ד, ומה״ד **תגלל המטפחת**. סביב ס״ת: **ז)** צ״ל **להודיען** (באה״מ): **מ)** אולי יש להוסיף כאן התיבות **ושכר המצות** (במקום להלן): **ט)** [יש מגיהין שצ״ל **אפילו לר׳ יהודה**. עיין בקיקיון דיונה] (גליון), ועי׳ לעיל אות ב ובמהרש״א: **יז)** בכת״י נוסף **אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן**: **יח)** בכת״י נוסף **ערום ערום סלקא דעתך אלא אימא נקבר ערום בלא מצות בלא מצות סלקא דעתך אלא אמר אביי נקבר ערום בלא אותה מצוה אמר רבי ינאי בריה דרבי ינאי סבא משמיה דרבי ינאי רבה**: **יט)** בכת״י נוסף **ואל יגלל ספר תורה**: **כ)** בכת״י נוסף **ת״ר משה תיקן לישראל שיהו שואלין ודורשין בענינו**: **כא)** בכת״י נוסף **הדרן עלך בני העיר**:

עין משפט נר מצוה

צא א מיי׳ פי״ב מהל׳ תפלה הלכה ה סמג עשין יט טוש״ע א״ח סימן קלט סעיף ד:
צב ב מיי׳ שם הלכה יא טוש״ע א״ח סימן קמה סעיף א:
צג ג מיי׳ פי״י מהלכות ס״ת הל׳ ד טוש״ע א״ח סי׳ קנד סעי׳ ז וטוש״ע י״ד סי׳ רפב סעיף יד:
צד ד מיי׳ פי״ב מהל׳ תפלה הל׳ כד סמג עשין יט טוש״ע א״ח סי׳ קמז סעיף ג:
צה ה ו מיי׳ שם טוש״ע שם סעי׳ ד:
צו ז טוש״ע שם סעיף א:
צז ח מיי׳ שם הל׳ יח:
צח ט מיי׳ פי״י מהל׳ ס״ת הל׳ ו טוש״ע שם סעיף א וטוש״ע י״ד סי׳ רפב סעיף ד:
צט י טוש״ע א״ח סימן קמז סעיף ה:
ק כ מיי׳ פי״ג מהל׳ תפלה הלכה ח:

גליון הש״ם

גמ׳ **משום דאפכי להו.** גיטין כח ע״א מנחות ל ע״ב: **שם מנין שמשתמשין בבת קול.** ע׳ תוי״ט פט״ז מ״ו דיבמות:

ליקוטי רש״י

משום דאפכי להו. אית תנאי דמפכי וכו׳ הלכך אם לא הזכירו אלא שם התכמים לא הוי ידעי אהייא מתרי ליתני קיימי [גיטין כח.]. **בבת קול.** כאדם המכה בפטיש וקול ההברה נשמע למרחוק [איוב ד, טז]. **בדברא.** בשדה [ברכות ג:]. מדבר כלומר בשדות [תענית ד:]. **ספר תורה ערום.** אלא על ידי מטפחת [שבת יד.]. **שואלין ודורשין.** מעמידין תורגמן לפני התכס לדרוש [לעיל ד.].

רבינו חננאל

שחרית שם קורין במנחה בשבת ובשני ובחמישי ובשבת הבאה: **ת״ר פותח ורואה מברך וקורא** דברי ר׳ יהודה והלכה כמותו. מפני מה אמרו הקורא בתורה לא יסייע למתורגמן כדי שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה. **אמר שמואל הלוחות והבימות.** פירוש החלק של מעלה ושל מטה ושל בין הדפין של ס״ת אין בהן משום קדושה מ) כלומר אם יכלה ויגנז ויחתך החלק שם אין בו משום קדושה. **א״ר יוחנן הגולל ספר כו׳.** פירוש שאם יקרע יקרע בתפר. ועוד אמר הגולל ספר כו׳ פירוש מבחוץ כלומר כשהוא מונח הספר בחיקו הכרך ג) החיצון שם גולל מן הכרך הפנימי. שאם יגלול על הפנימי מן החיצון יפול החיצון לארץ וכשהוא מהדקו מחזיק החיצון ומהדק הפנימי. **ואריב״ל י׳ שקראו בתורה** הגולל ס״ת כלומר המשלים נותנין לו שכר כנגד כולן. **וא״ר יוחנן מנין שמשתמשין בבת קול** שנאמר ואזניך תשמענה דבר מאחריך וגו׳ והוא דשמע קל גברא במתא וקל איתתא בדברא והוא דאמר הן הן או לאו לאו. **ועוד אמר הקורא בלא נעימה** והשונה בלא זמרה. ג) ומתמהינן משום דלא ידע לבסומי קלא אינון חוקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם. אלא הכי קאמר ב׳ תלמידי חכמים היושבים בעיר אחת ואינן נוחין זה לזה בהלכה עליהם הכתוב אומר וגם אני נתתי להם חוקים והם לא טובים זה לזה ומשפטים לא יחיו בהם. **א״ר יוחנן האוחז ס״ת ערום** נקבר ערום בלא אותה מצוה. **א״ר ינאי** תיגלל המטפחת ואל יגלל ס״ת כלומר בלא מטפחת. **מצוותן שיהיו קורין כל אחד ואחד בזמנו: ת״ר** משה תיקן לישראל שיהו שואלין ודורשין הלכות פסח בפסח ועצרת בעצרת והחג בחג: **הדרן עלך בני העיר:**